

Dankó Pista. (1858—1903.).

Nem is igaz tán, csak mese,
Egy édes-bús magyar rege...
Szegeden a Tisza mentén
Élt egyszer egy cigánylegény.
Kopott cigány, szegény, árva,
Nem volt csak egy nótafája.
Nótafája... s egy bús szíve...
Könnyes gonddal, fájdalommal,
Száz édes-bús dallal tele!

Ez a szegény, egyszerű tiszaparti cigány-poéta, aki istenáldotta tehetsége révén a magyar dal Petőfije, a kilencvenes évek leghíresebb nótafája lett — *Dankó Pista* volt. 1858-ban született *Szegeden*, a felsővárosi cigányfartály Hangász uccájában. Atyja, id. Dankó István, híres szegedi cigányzenész volt, akit kilenc éves korában vesztett el. Szegénysége miatt mindössze négy elemi iskolát végezhetett; hegedülni is csak annyit tudott, amennyire atyja néhanap tanítgatta. Az öreg Dankó Pista halála után annak jóbarátja: *Erdélyi Náci*, a hírneves szegedi cigánykirály vette pártfogásába, aki felismerve a »rajkó« tehetségét, kitanította a »mesterségre«. Nem is vallott vele szégyent. Dankó Pista tizenöt éves korában mint primás, már saját zenekara élén működött, Szatymazon. Itt ismerte meg Joó Ferenc egykori szegedi arc-képfestő, szatymazi birtokos Ilonka nevű leányát is, akit az apai házból regényes módon megszóktatva, feleségül is vett. Zeneköltői tehetsége huszonnégy éves korában kezdett kibontakozni. Első népdala a »Nem jó mindig, minden este a fonóba eljárni...« volt, melynek szövegét az akkor Szegeden lakó *Pósa Lajos* írta s melyet zongorára *Barna Izsó* zeneszerző, a régi Népszínház karnagya tett le. Dankó Pista ezzel a dalával egyszerre ismertté lett. S ez a siker nyitotta meg az édes-bús magyar nóták kiapadhatatlan ősforrását: poéta-lelkét... Második nagysikerű műve az ugyancsak *Pósa Lajos* szövegére írt »Habra hab siet...« című műdal volt, melyet *Blaháné* betétszámként *Lukácsi Sándor* »Rebeka« című népszínművében tett népszerűvé. Ettől kezdve a szegény, kopott szegedi cigánypoéta előtt megnyíltak a pesti zeneműkiadók csukott ajtajai... És Dankó Pista nótafája dalbokrétába bo-

ult... 1886-ban *Molnár György* »Zsellér-leány« című népszínművének összes dalai már Dankó Pista szerzeményei voltak. A darab szegedi bemutatóján a közönség Dankót két gyönyörű babérkoszorúval tüntette ki, a legszebb dalai pedig: »Páros élet a legszebb a világon...« és »Isten veled, vén eperfa« elterjedtek az egész országban. 1887-ben írta egyik legelterjedtebb dalát, a »Még azt mondják, nincs Szegeden borszorkány«-t. Ezt követték a »Szóke kislány csitt, csitt, csitt!«, »Vásárhelyi sétatéren Béla cigány muzsikál«, »Egy csillag se ragyog fenn az égen«, »Nem átkozom ibolyakék szemedet«, »Szegedében szokása a leánynak«, »Lemondás« (műdal), »Ne gyónj nekem, minek gyónnál«, »Hallod, rózsám, Katika«, »Eltörött a hegedűm...« stb., stb. 1894-ben szerzette a *Wekerlénék* szentelt nótákat, a »Visszajött a fecskemadár« és »Megmondta régen Wekerle...« Ezeket egész Budapest énekelte. Dalpályázaton mindig Dankó Pista nótái vitték el a babért. Az »Uj Idők« pályázatán 305 versenytársa közül »Zúg a szelvész, háborog a Balaton« című nótája nyerte a 300 koronás első díjat. Az akkor alig harminchét éves Dankó Pista már 313 dalt szerzett. Ennek a hatalmas dalbokrétának minden szál virágát ki tudná itt felsorolni? De bár Dankó Pista országhírű nótafáján újabb és újabb dalvirágok nyíltak, ez a lelkében oly mérhetetlen gazdag zseni mégis szegény ember maradt. Poétasors ez. Ő csak alkotni tudott, de műveinek értékesítéséhez nem volt tehetsége... Így a híres szegedi nótafa arra is rászorult, hogy hegedűje mellé még vándortarisznyát is akasszon nyakába... 1890-ben daltársulatot szervezett, mellyel több ízben barangolta be az országot. Sőt Oroszországban is járt. Ezen vállalkozásával Dankónak — a pénzszerzésen kívül — még az a nemes célja is volt, hogy a magyar népdalt terjessze s az elszaporodott német daltársulatok hatását egyensúlyozza az országban. Szerzett is egy kis szőllőt a csengődi pusztán, de amikor daltermésének drága fűrtjeit már boldogan szüretelhetne volna: a kilencvenes évek vége felé betegeskedni kezdett. A sok küzdés, a tenger gond megtörték amúgy is gyenge szervezetét. Fellépő tüdőbaja ellen *Wlassics Gyula* kultuszminiszter és író barátai